

## Haridus- ja kultuuriosakonna reis Rootsi

Haapsalu haridusasutuste juhtide ning linnavalitsuse haridus- ja kultuuriosakonna ametnike 14liikmeline delegatsioon viibis 3päevasel külaskäigul Rootsis, kus tutvuti Haapsalu sõpruslinnade Eskilstuna ning Haninge hariduskorraldusega.

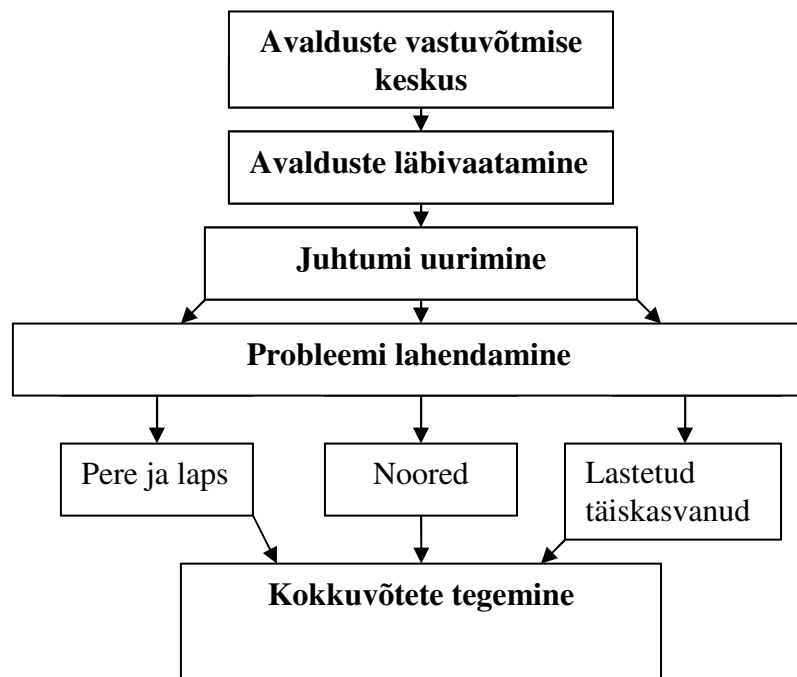
Meie sooviks oli tutvuda lähemalt Rootsi alusharidussüsteemiga ning gümnaasiumite töökorraldusega. Samuti tundsi huvi, kuidas on lahendatud muukeelse õpilase emakeele õppeprobleemid Rootsi koolis.

### Eskilstuna

Eskilstunas külastati Krongatani lasteaed-alkkooli, kus lähemalt tutvustati Rootsi ja Eskilstuna maakonna alusharidussüsteemi. Eskilstunlaste sõnul on nende maakonna alkoolid erinevad nagu lumehelbed. Maakonna alusharidust andvad asutused saavad õppekava täienduseks vabalt valida oma suunitlusi – muusika ja laul, kunsti, keele või matemaatika. Enamus lasteaedu pakuvad lastele aktiivseid tegevusi, et lapsed kohaneksid elu erinevate külgedega.

Silma torkas ka see, et päris mitmed vanemad lapsele õhtul järele tulles ei kiirustanud lapse mängu lõpetama, vaid mängisid kaasa.

Samuti kohtus Haapsalu delegatsioon Annica Mölleriga, Tööturu ja Pere Administratsiooni Keskusest (Labour Market and Family Administration). Osakonna assistent Annica Möller andis ülevaate kommuuni sotsiaalsüsteemist (vt joonis 1.) ja keskendus eelkõige laste väärkohtlemisega seotud probleemidele.



Joonis 1.

Tööturu ja Pere Administratsiooni Keskus on loonud maakonda väärkoheldud (sh alkoholi-narkosõltuvuses vanemate lastele) lastele tugigrupid, kuhu õpetajad vanemate loal saavad lapsi suunata. Üks laste tugigruppidest *HUVEN* on mõeldud erinevas vanuses lastele, kes käivad koos kord nädalas, et rääkida oma tunnetest ja sotsiaaltöö spetsialistid pakuvad lastele tuge. Samuti saavad lapsed suhelda individuaalselt sotsiaaltöötajaga.

Tugigrupp *FENIX* on eelkõige mõeldud noortele. Grupi juhendaja nõustab ka noorte vanemaid. Enamjaolt suunatakse sinna rühma noored, kes on alkohoolsete ja sõltuvusainete küüsis ja vajavad abi.

Lastel, kelle vanemad mingil põhjusel ei suuda oma lapse eest hoolitseda, on võimalus nädalalõppudel minna tugipere juurde. Koordinaatorite sõnul on selliseid peresid väga raske leida, kuid mitte võimatu. Programmi algusaastatel võeti tugiperedeks peresid, kes olid heal majanduslikul järjel. Peagi saadi aru, et lastele, kes nendesse peredesse läksid, ei mõju selline suur kontrastsus päris- ja tugikodu vahel hästi. Hetkel võetakse tugiperedeks tugevaid ja terveid peresid.

Keskuse assistendi Annica Mölleri sõnul valmistab hetkel probleeme sotsiaaltöötajate ja õpetajatevaheline koostöö, mida soovitakse tihendada ja parandada.

Eskilstuna ringreisi lõpetuseks käidi St. Eskil's Gümnaasiumis. Rootsi gümnaasiumisüsteem pakub gümnaasistidele võimalust valida 17 riikliku õppeprogrammi vahel. Lisaks riiklikele õppekavadele teeb iga maakond veel eraldi individuaalsed programmid koolidele, kus on aluseks võetud regiooniisearasusi. St. Eskils Gümnaasiumis saavad õpilased õppida kunsti-, käsitöö-, meedia-, sotsiaalteaduste-, äri- ja haldus jt. programmide järgi. Maakonna erinevatele gümnaasiumitele on omavalitsus üldjuhul kinnitanud erinevad õppeprogrammid, et koolidel oleksid erinevad suunitlused.

## **Haninge**

Sõpruslinnas Haninges võttis Haapsalu delegatsiooni vastu maakonna koordinaator välissuhete alal Christina Grönberg, kes mõne sõnaga tutvustas Haninge piirkonda. Haninge on umbes 75 000 elanikuga maakond Stokholmi vahetusnaabruses. Et sellesse piirkonda on koondunud palju tööstusettevõtteid, siis valdava osa elanikkonnast moodustab lihttöeline. Võõrustajate sõnul on see tinginud ka elanikkonna keskmisest madalama haridustaseme. Nii jõuti paar aastat tagasi äratundmisele, et Haninge koolides antav haridus on üks Rootsi nõrgemaid. Olukorra parandamiseks võttis omavalitsus tööle hariduskoordinaatori, kelle ülesandeks sai välja töötada uus hariduskontseptsioon. Täna võib esimesi tulemusi näha nii lasteaedades kui koolides, mis on muutunud väga lapse/õpilasesõbralikuks.

Lundas kooli direktor Karin Lönn käsitles muukeelsete õpilaste probleeme. Haninge koolide õpilaste seas on esindatud rohkem kui 30 erinevat keelt. Rootsi haridusseadus näeb ette, et igal õpilasel on õigus kord nädalas õppida oma emakeelt. Küsimusele, kuidas leitakse nii palju õpetajaid kooli, kes oskaksid erinevaid keeli õpilastele õpetada, vastas maakonna hariduskomitee juhataja Robert Noord rahulolevalt, et sisserändajate seas on ka neid, kes kodumaal on omandanud õpetajakutse. Seega kasutatakse sissetulnud õpetaja elukutse omandanute potentsiaali.

Räägiti ka pikemalt kooliõpilastest, kes on HIV kandjad ja kooli tervishoiuprogrammist üldiselt.

Haapsalu delegatsioonile jättis väga hea mulje Nytorps'i lasteaia külastus, kus pisemgi detail oli muudetud lapsesõbralikuks – alates hubastest valgustustest kuni looduslähedaste ning isetehtud mänguasjadeni.

Meie lasteaedadega võrreldes oli suur erinevus ka rühmaruumide suuruses – kui meil on ükskaks suurt ruumi ca 20-le lapsele, siis seal mitu väikest, kuid ruutmeetreid kokku oli enam-vähem ühepalju. Selline liigendus loob lastele võimaluse olla vajadusel ka omaette.

Samas võib tekkida ka olukord, kus ühes ruumis tahavad paljud korruga mängida. Et sel juhul ei tekiks ruumikitsikust ja riidu, anti lastele ruutmeetrine aluslina, mille peal ta mängis. See oli selle lapse ruum, mida pidid kõik aktsepteerima – ei käidud sellest üle, ei trügitud sellele kohale mängima jne.

Laste ning kasvatajate arvud rühmades olid võrreldavad meie omadega.

Käidud lasteaedade rühmaruumides puudusid kasvatajate lauad ja toolid. Nii on kasvatajatelt võetud võimalus lastega tegelemise ajal sekkuda oma asjadega (siin on mõeldud paberitööd – tööplaanid, tundide ettevalmistused jne – mida tehakse peale kontakttööd).

Õues mängivad (mitte ainult ei jalutata/joosta) lapsed olenemata ilmast.

2007. aasta kevadel lubas lasteaed tulla Haapsalusse vastukülaskäigule, et tutvuda siinsete lasteasutustega.

Tutvumisreisi viimasel päeval näidati Haninge kommuuni modernseimat kooli – Fredrika Bremeri Gümnaasiumi, mis ehitati vana koolihoone asemele ja mis valmis alles paar aastat tagasi. Uue koolihoone projekteerimisel arvestati kõikide asjaosaliste (õpilased, vanemad, õpetajad) soove ja koolile kinnitatud õppekavasid ning tulemusega ollakse väga rahul. Põhimõte on aga lihtne – kool on jaotatud õppesuundade kaupa erinevateks osakondadeks (nn kodudeks), kus saavad olla vaid vastva õppesuuna lapsed. Nii on tekitatud õpilastele väga turvaline ja kodune keskkond.

Koolituste eemärgiks on alati ja ainult uute teadmiste omandamine, silmaringi laiendamine ning mõtlemise korrigeerimine. Koolitus on oma eesmärgi täitnud, kui sealt saab vähemalt ühe hea mõtte. Meie nägime ja kuulsime palju huvitavat ning saime mõtlemisainet eelkõige alushariduse osas, kuidas muuta Haapsalus pakutav lasteaiateenus veelgi lapsesõbralikumaks.